

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 476/2023-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Peružek, s. r. o., Podzámska 41/A, Hlohovec, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Peružek, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tk 3/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tk 3/2014 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Nitra **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tk 3/2014 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **925 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Nitra **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Nitra **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 476/2023-37 zo 7. septembra 2023 prijal Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tk 3/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“). V ostatnej časti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru a základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí a podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (k tomu body 8 až 14 už označeného uznesenia).

2. Z ústavnej sťažnosti a na vec sa vzťahujúceho spisového materiálu vyplýva, že 16. júna 2014 bola na [REDAKOVANÉ] a sťažovateľa podaná obžaloba pre pokračovací obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 172 ods. 1 písm. b), c), d) a ods. 2 písm. c) d) a e) Trestného zákona a pre pokračovací zločin šírenia toxikománie spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 174 Trestného zákona a že napadnuté konanie napriek množstvu nariadených hlavných pojednávaní a vykonaniu množstva dôkazov doteraz nie je právoplatne skončené, vo veci dokonca nebolo zatiaľ ani rozhodnuté; na hlavnom pojednávaní 1. júna 2023 a 27. júna 2023 boli čítané listinné dôkazy a na účel čítania ďalších listinných dôkazov, ukončenia dokazovania, prednesu záverečných rečí a rozhodnutia súdu boli postupne uskutočnené a odročené pojednávania 22. augusta 2023, 7. septembra 2023, 26. septembra 2023, 12. októbra 2023 a 26. októbra 2023.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vytyka okresnému súdu, že v jeho veci nemá dôkaznú núdzu, ale svojou nečinnosťou necháva sťažovateľa takmer deväť rokov v právnej neistote, keďže ho dosiaľ neuznal za vinného, ale ani ho spod obžaloby neoslobodil. Tvrdí, že on svojím správaním k vzniku zbytočných prietáhov neprispel, neinicioval konania alebo postupy, ktoré by znemožnili konajúcemu súdu dospieť k rozhodnutiu vo veci samej. Tvrdený stav pretrvávajúcej právnej neistoty ovplyvňuje jeho ďalší spôsob života. Vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania možno podľa sťažovateľa postup okresného súdu hodnotiť ako neefektívny bez potreby vyhodnotenia jednotlivých procesných úkonov realizovaných okresným súdom. Taktiež poukazuje na to, že povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní už v prípravnom konaní v rámci trestného konania je zabezpečiť plné a podrobné informovanie obvineného v jazyku, ktorému rozumie, nielen o dôvodoch obvinenia, ale aj o právnej charakteristike činu, ktorý sa mu kladie za vinu, pričom úroveň a povaha informovania musia zároveň zohľadňovať i právo obvineného na prípravu jeho obhajoby.

4. Petitom svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol nálezom, že postupom okresného súdu boli porušené ním označené základné práva (bod 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavne sťažnosti č. k. Spr 694/2023 z 13. júla 2023, ktoré si ústavný súd vyžiadal ešte pre predbežným prerokovaním vec podľa § 56 ods. 6 vety za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde, mal s poukazom na pripojené vyjadrenie zákonnej sudkyne vychádzajúce podľa predsedu okresného súdu výlučne z faktov zodpovedajúcich realite a podložené spisovým materiálom (súdny spis), za zrejme, že okresný súd v konaní nebol nečinný, nedošlo ani k porušeniu práva obžalovaného na prejednanie veci v jeho materinskom jazyku, keďže do konania bol riadne pribratý tlmočník do jazyka poľského a podľa názoru okresného súdu v konaní nedošlo ani k porušeniu základných ľudských práv a slobôd obžalovaného. Okresný súd podľa jeho predsedu postupoval pri tlmočení a prekladoch písomností v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku (§ 28 ods. 4 a 5) a obdobne aj pri vedení hlavného pojednávania.

6. Pokiaľ sťažovateľ namieta dĺžku konania, predseda okresného súdu považoval za potrebné vzhľadom na rozpísané úkony súdu uviesť, že k predlžovaniu prejednávania veci prispel svojim konaním a postojom k prejednávanej veci aj sám sťažovateľ (neprítomnosťou na hlavnom pojednávaní, neprítomnosťou jeho obhajcu, ukončením spolupráce so zvoleným obhajcom, jeho opätovným zvolením a opätovnou výpoveďou plnomocenstva, vyjadrením nesúhlasu s konaním na hlavnom pojednávaní v novom zložení senátu a pod.). Poukázal na to, že obžalovaný má síce právo realizovať svoju obhajobu všetkými dostupnými prostriedkami, ale pokiaľ mal úprimnú snahu urýchliť konanie a prispieť k riešeniu stavu svojej právnej neistoty, ako to uviedol, mal zákonné možnosti aj na iný prístup k prejednaniu veci. Okrem toho, v konaní sa vyskytol aj problém s obhajcom, ktorý neinformoval súd o pozastavení výkonu advokátskej činnosti, v dôsledku čoho orgány činné v trestnom konaní začali aj trestné stíhanie, preto bolo potrebné úkony s týmto obhajcom vykonať opätovne, čo tiež prispelo k predĺženiu konania. Závažné ochorenie prísediaceho sudcu v priebehu konania je ľudské nešťastie, nie prostriedok na predlžovanie konania, takáto situácia sa vyskytuje v súdnej praxi častejšie, než by bolo žiaduce a riešenie je len v rukách zákonodarcov. Poznamenal tiež, že podľa názoru okresného súdu na rozdiel od názoru sťažovateľa nejde o jednoduchú právnu vec vyskytujúcu sa bežne v portfóliu súdu (dizajnérske drogy), ide o sofistikovanú obzvlášť závažnú trestnú činnosť s cudzím prvkom a s účasťou agenta na odhaľovaní trestnej činnosti a s množstvom svedkov z rôznych miest Slovenskej republiky.

7. K veci sa vyjadřila aj zákonná sudkyňa, ktorá podrobne opísala chronologický priebeh celého konania s poukazom na jednotlivé hlavné pojednávania, ako aj na správanie sťažovateľa a jeho požiadavky. Nakoniec viedla, že si nie je vedomá toho, že by v prejednávanej veci okresný súd spôsobil subjektívne prietahy v konaní svojou nečinnosťou, prípadne porušil ľudské práva a slobody obžalovaného garantované ústavou a dohovorom.

8. Po čiastočnom prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie okresný súd v doplnení vyjadřenia z 25. septembra 2023 zotrval na svojom prechádzajúcom stanovisku z 13. júla 2023 s tým, že Trestný poriadok rigorózne určuje pre súd pravidlá, ako môže konať a aké podmienky a pravidlá sa musia rešpektovať vrátane práv obžalovaného v konaní o obzvlášť závažnom zločine.

Ak si teda obžalovaný sťažovateľ realizoval svoje zákonné práva prípustnými prostriedkami podľa Trestného poriadku (svojou neprítomnosťou na hlavnom pojednávaní, neprítomnosťou jeho obhajcu, zmenou obhajcu, vyjadrením nesúhlasu s konaním hlavného pojednávania či žiadosťou o jeho odročenie z dôvodu pandemickej situácie), tieto postupy prispievajú k predlžovaniu konania vo veci samej. Preto považuje za priam paradoxné, že vzhľadom na tieto postupy oddiaľujúce meritórne rozhodnutie a vyplývajúce z chronológie konania uvedenej predsedníčkou senátu sa sťažovateľ domáha urýchlenia trestného konania s nárokom na odškodnenie. Poukázal na to, že sťažovateľ sa dosiaľ na prietahy v konaní nesťažoval. V závere uviedol, že predseda súdu sleduje všetky veci staršie ako štyri roky a z analýzy takýchto vecí vyplynulo prevažne obštrukčné správanie zo strany obžalovaných a ich obhajcov.

II.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ vo svojej prvej replike z 10. augusta 2023 popieral tvrdenie okresného súdu, že prietahy v konaní spôsobil on, ale, naopak, podľa neho prietahy sú spôsobované práve postupom okresného súdu. Neakceptoval ani tvrdenie okresného súdu, že ak zvolený obhajca ukončil zastupovanie, tak súd nemal napr. 2,5 mesiaca čakať na zvolenie nového – rok 2015, resp. rok 2018, ale mal po uplynutí primeranej lehoty ustanoviť obhajcu z radov advokátov. Rovnako mu nie je možné vyčítať, že nesúhlasil so zmenou senátu, ak došlo k takej zmene, že sťažovateľ žiadal vec prejednať pred kompletným senátom, ktorý vykoná riadne dokazovanie. Rovnako nesprávne je podľa sťažovateľa konštatovanie okresného súdu, že preklady sa vykonávať nebudú, keďže o ne sťažovateľ nežiadal, pričom má byť zachované právo na prejednanie veci a oboznámenie sa sťažovateľa o celom priebehu dokazovania na súde. napokon mu prišla veľmi zvláštna obrana okresného súdu, keď mu dáva za „vinu“, že počas pandémie COVID-19 nedával súhlasy na konanie v neprítomnosti, pričom okresný súd mal túto vec už dávno prejednať a nezanedbať kontrolu toho, že druhý obžalovaný mal do roku 2018 advokáta, ktorý nebol členom Slovenskej advokátskej komory.

10. V replike zo 6. októbra 2023 sťažovateľ doplnil, že predseda okresného súdu relativizuje svojimi konštatovaniami „obžalovaný (držaný v právnej neistote)...“ podanú ústavnú sťažnosť a relativizuje aj prietahy v konaní spôsobené konajúcou sudkyňou a poukazuje na zákonné možnosti obžalovaného, ktorý využíva svoje práva – napr. v pandemickej situácii požiadať o nevykonanie pojednávania, resp. žiadať zmenu senátu ako dôvody. Podľa sťažovateľa práve pre ne/konanie okresného súdu predmetné konanie trvá už deväť a pol roka.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, lebo na základe podaní účastníkov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

12. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote spočíva v konštatovaní zdĺhavého konania okresného súdu s dôrazom na skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní nebolo o obžalobe sťažovateľa rozhodnuté ani po viac ako deviatich rokoch od podania obžaloby.

13. Z dôvodu dĺžky konania už nebolo namieste využitie sťažnosti podľa § 55 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), ktorú inak ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne považuje za účinný prostriedok nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. II. ÚS 31/09, IV. ÚS 296/2010, IV. ÚS 113/2012, II. ÚS 531/2017, III. ÚS 263/2021, I. ÚS 339/2022, I. ÚS 637/2022). Keďže sťažnosť by v tu prejednávanej veci už nesplnila svoj účel a okresný súd vo veci v podstate koná, iba nie je schopný ju skončiť, ústavný súd pristúpil k meritórnemu posúdeniu ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 120/2018) a môžu byť ústavným súdom posudzované spoločne.

15. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie označeného základného práva ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia všeobecného súdu, ale aj osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ktoré nastupuje až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019).

16. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v každom súdnom konaní (teda i v konaní trestnom) taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (III. ÚS 233/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejsť a rozhodnúť bez jeho odročenia. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v civilných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania (m. m. II. ÚS 32/03, III. ÚS 183/05, I. ÚS 697/2022).

17. Z judikatúry ESLP tiež vplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní a zahŕňa celé konanie vo veci vrátane odvolacích konaní (rozsudok ESLP z 28. 6. 1978 vo veci König proti Spolkovej republike Nemecko, séria A, č. 27, s. 33, § 98). K tomu ale treba podotknúť, že ESLP vo svojom rozhodovaní koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy ústavný súd koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti (IV. ÚS 517/2021).

18. Pri hodnotení otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, správanie účastníka (strany) súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci)

v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07) a v tejto súvislosti ústavný súd znova opakuje, že primeraná lehota na konanie v trestných veciach sa musí posudzovať prísnejšie, a to práve v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený (II. ÚS 32/03, III. ÚS 655/2014, I. ÚS 153/2021).

19. V konkrétnom posudzovanom prípade sťažovateľa ústavný súd nepostupoval striktne podľa uvedených kritérií, a to pre takmer extrémnu dĺžku trestného konania (viac ako deväť a štvrt' roka) s absenciou právoplatného rozhodnutia vo veci. Takéto dlhé trestné konanie zo strany všeobecného súdu *prima facie* odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vo vzťahu k strane, ktorá je subjektom takéhoto konania.

20. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Okresný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal v predmetnej veci počas konania na prvom stupni (IV. ÚS 370/2023).

21. Ústavný súd vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že už zo samotnej dĺžky vedeného trestného konania (v čase rozhodovania ústavného súdu v trvaní deväť a štvrt' roka) bez potreby bližšieho skúmania jednotlivých časových úsekov medzi jednotlivými procesnými úkonmi možno vyvodit', že vo veci konajúci okresný súd nie celkom rešpektoval zásadu rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a spôsobil tak prieťahy, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neospravedliteľné, keďže ide o trestné konanie výrazne presahujúce jeho akceptovateľnú dĺžku na súde prvého stupňa.

22. Aj keď treba pripustiť, že konanie je právne no najmä skutkovo náročné pre potrebu vykonania rozsiahleho dokazovania, ústavný súd nemôže opomenúť svoju judikatúru, že ani právne či skutkovo sebanáročnejší prípad nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu (m. m. I. ÚS 688/2014, I. ÚS 434/2021, I. ÚS 405/2022, I. ÚS 692/2022). Ospravedlniť takúto dĺžku trvania trestného konania nemôže ani skutočnosť, že sťažovateľ sa nezúčastňoval na hlavných pojednaniach a využíval svoje procesné oprávnenia vrátane zabezpečenia tlmočníka a prekladov spisového materiálu, a to aj napriek tomu, že ide o správanie sťažovateľa (ako strany konania), na ktoré je samozrejme potrebné nahliadať ako na také, ktoré rovnako neprispieva k včasnejšiemu právoplatnému ukončeniu jeho trestného stíhania a tým k odstráneniu jeho právnej neistoty a v dôsledku toho aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Ak sa teda sťažovateľ rozhodol brániť využívaním všetkých možných procesných prostriedkov, ktoré mu Trestný poriadok poskytuje, musí rátať aj s tým, že okresný súd sa musí s týmito jeho návrhmi adekvátne vysporiadať a vyriešiť ich zákonne v súlade s uplatnenými právami, čo si tiež nesporne vyžaduje určité časové obdobie.

23. Ústavný súd k poukazu okresného súdu ohľadom nepriaznivej pandemickej situácie uvádza, že dĺžka posudzovaného obdobia bola ústavne neprimeraná už pred pandémiou, avšak v dôsledku jej pretrvávania prispela k celkovej dĺžke konania. Podľa jeho názoru však ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020), hoci

v danom prípade tieto prekážky boli najmä na strane sťažovateľa, ktorý sa odmietal zúčastňovať hlavných pojednávanií aj počas pandémie. Konštatuje tiež, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 49/01).

24. Ústavným súdom zistené skutočnosti sú postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Postup okresného súdu v napadnutom konaní napriek všetkej jeho snahe nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, hoci za jeho výdatného príspevku k tomuto stavu. Svojou nesústreďenosťou a nedôslednosťou okresný súd prispel k celkovej dĺžke napadnutého trestného konania v tak, že už touto samotnou dĺžkou došlo podľa názoru ústavného súdu k porušeniu základných práv sťažovateľa namietaných v jeho ústavnej sťažnosti v časti prijatej na ďalšie konanie. Ústavný súd, berúc zreteľ, že trestná vec sťažovateľa trvá viac ako deväť rokov od podania obžaloby (16. júna 2014) s prihliadnutím na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, kvalifikoval nečinnosť okresného súdu ako relevantné prieťahy v trestnom konaní a deklaroval porušenie označených práv (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

25. V zmysle čl. 128 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

26. Keďže napadnuté konanie v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je stále právoplatne skončené, bolo na mieste, aby ústavný súd formuloval všeobecnému súdu príkaz konať (bod 2 výroku nálezu).

27. Prieťahy či nečinnosť všeobecného súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu voči základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prieťahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý prieťah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

28. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Pre konštatovanú nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní a intenzitu zásahu do namietaných práv sťažovateľa, ale aj s prihliadnutím na jeho správanie v danom trestnom konaní, osobitne jeho opakovanú neúčast' na hlavných nariadených termínoch pojednávanií a z toho vyplývajúce zabezpečenia prekladu ich obsahu považoval ústavný súd za primerané finančné zadosťučinenie priznanie sumy 925 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

V. Trovy konania

30. O náhrade trov konania ústavný súd rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde a z titulu trov právneho zastúpenia priznal sťažovateľovi sumu 442,38 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi nesporne vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu).

32. Repliky sťažovateľa boli v podstate len rekapituláciou zistených skutočností a svojím obsahom neprispeli k rozhodnutiu vo veci samej. Preto za ne ústavný súd náhradu trov konania nepriznal (bod 5 výroku nálezu).

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

34. V závere k náhrade trov konania ústavný súd dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesoch (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 357/2021, I. ÚS 418/2022, I. ÚS 442/2023).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu